Ligipääsetavuse olukord Baltimaades: konverentsil arutati, kuidas edasi liikuda

3 aastat tagasi - 31.03.2023 Autor: AM

Möödunud nädalal korraldas Microsoft veebipõhise foorumi "Innovatsioon ligipääsetavuse suurendamiseks". Ürituse eesmärk oli koondada Eesti, Läti ja Leedu valitsuste ning avaliku ja ärisektori esindajad, et koos arutada erinevaid algatusi seoses ligipääsetavate digilahendustega ning sealjuures ka õigusaktide vastavust Euroopa ligipääsetavuse aktile.

Kuna maailmas on üle ühe miljardi puudega inimese, usub Microsoft, et ligipääsetavus on oluline, et täita missiooni "anda igale inimesele ja igale organisatsioonile planeedil võimalus saavutada rohkem".

Michalis Moschose, Microsofti Kesk- ja Ida-Euroopa globaalsete partnerlahenduste direktori ja Microsofti juurdepääsetavuse juhi sõnul areneb tehnoloogia iga päev, et pakkuda rohkem juurdepääsu võimalustele kõigile inimestele. Kui ainult ühel inimesel kümnest, kes kannatavad mingi puude all, on juurdepääs neile vajalikule abitehnoloogiale, tähendab see, et enamik ei saa täielikult osaleda meie majanduses ja ka ühiskonnas. Nagu hr Mochos selgitas, on puuetega inimeste ühiskondlikus kaasamises suur lõhe, see hõlmab haridust, tööhõivet ja juurdepääsu abistavale tehnoloogiale.

"Microsoftil kui ettevõttel on neli põhivaldkonda, millele oleme pühendunud, et suurendada jõupingutusi ligipääsetavuse kastavamise osas," märkis ta. "Need on tehnoloogia, sest me arendame pidevalt uusi tehnoloogiaid, et muuta kõik vajalik puuetega inimestele kättesaadavamaks, et nad saaksid paremini hakkama koolis, kodus ja tööl. Sellele järgneb partnerlus, sest ettevõte või organisatsioon ei saa ise ligipääsetavuse küsimust lahendada, vaid peab tegema koostööd teistega, et üksteiselt õppida. Viimane on poliitika - meie eesmärk on institutsionaliseerida ja muuta see kogukonna ja ühiskonna põhiõiguseks."

Esa Kaunistola, Microsofti Euroopa valitsussuhete kaubandus- ja tööstuspoliitika direktor, selgitas Euroopa juurdepääsetavuse akti (EAA) rakendamise tähtsust ja seda, mida see tähendab Baltikumi jaoks. EAA eesmärk on luua kasu ettevõtetele, puuetega inimestele ja eakatele. "Microsoft on pidevalt toetanud Euroopa institutsioone ja nende püüdlusi tagada kaasamine ja ligipääsetavus kõigile, mis algas Euroopa Liidu püüdlustega rakendada ÜRO puuetega inimeste õiguste

konventsiooni, mille tulemuseks on Euroopa ligipääsetavuse akti vastuvõtmine," ütles Kaunistola. EAA on oluline osa meie teekonnast, et kaasata kõik, eriti puuetega inimesi, tänapäeva ühiskonda. "Euroopa juurdepääsetavuse akti nõuded jõustuvad 2025. aastal, kuid nüüd on aeg valmistuda selle rakendamiseks," lisas ta.

Balti riikide valitsuste ja avaliku sektori esindajad olid kutsutud jagama oma seisukohti juurdepääsetavuse kohta. Esinesid: Elīna Celmiņa, Läti Vabariigi heaoluministeeriumi aseriigisekretär, Pauls Puķītis, Läti Vabariigi keskkonnakaitse ja regionaalarengu ministeeriumi info- ja kommunikatsioonitehnoloogia arengupoliitika koordinaator, Rasmus Eimla, Riigi Infosüsteemi Ameti tooteomanik ja Erika Kuročkina, Leedu Vabariigi majandus- ja innovatsiooniministeeriumi ministri nõunik.

Nad jagasid infot ligipääsetavuslahendustest, mis on juba kasutusele võetud või lähiajal rakendamise plaanis, ning sellest, kuidas nad võimaldavad puuetega inimestele digitaalsete toodete ja teenuste kasutamist.

Eesti on juba tuntud kui digitaalse arengu liider ja tõestanud, et on võimalik kujundada avalikke teenuseid ümber nii, et neid oleks lihtne kasutada paljudele inimestele. Rasmus Eimla rääkis riigi virtuaalse assistendi - Bürokratt – kasutamisest ja Eesti tehisintellekti projektidest, mis on UNESCO poolt kantud maailma 100 parima hulka. Ta selgitas, kuidas Eesti inimesed saavad Bürokratist kasu ning jagas tulevikuplaane selle funktsioonide laiendamisel, näiteks "kõne tekstiks" ja "tekstist kõneks" ning ka viipekeele rakendamise osas.

Läti heaoluministeeriumi Elīna Celmiņa esindaja sõnul on Läti uue seaduse vastuvõtmisega käesoleval kuul astunud sammu lähemale direktiivi täielikule rakendamisele. Lätis on EKA nõuded üle võetud viies erinevas seaduses, mitte ainult toodete ja teenuste juurdepääsetavuse seaduses, vaid ka vastavushindamise seaduses, elektroonilise side seaduses ja kahes hankemenetluse seaduses. Elina lisas, et ärisektor on uut seadust tervitanud ja toetanud. Pauls Puķītis märkis, et ühiskond kasutab juba praegu igapäevaelus ligipääsetavat tehnoloogiat, isegi kui ta ei tea, et see on välja töötatud puuetega inimeste abistamiseks - kirjutusmasin oli algselt mõeldud pimedatele inimestele, sõnumid leiutati kurtidele, samuti on välja töötatud subtiitrid ja häältuvastus. "Ühiskond soovib, et nende keskkond oleks ligipääsetavam," lõpetas Puķītis.

Erika Kuročkina Leedu Vabariigi majandus- ja innovatsiooniministeeriumist ütles, et tema riik seisab silmitsi keelebarjääri probleemiga, osutades samas, et digitaalne kirjaoskus on eduka digimuutuse eelduseks. Digitaliseerimise ja

tehisintellekti rakendamise järele on suur vajadus, kuid ühiskond peab olema valmis seda tüüpi toodete kasutamiseks. Oluline on teha koostööd kõigil tasanditel, et saavutada edu EAA või mis tahes muu algatuse rakendamisel.

Osalejad olid ühel meelel, et kõigis kolmes Balti riigis tuleb ületada teatavad väljakutsed, näiteks ühiskonna vananemine. "Töövõimetus puudutab kõiki haavatavaid rühmi, ka rohkem eakaid inimesi, kuna eluiga on üldiselt pikenenud," ütles Elina. "Need inimesed on tavaliselt digitaalsete lahenduste tundmises ja kasutamises maha jäänud, seega on nende koolitamine ka valitsusasutuste oluline ülesanne."

Tilde rahvusvaheline äriarendusdirektor Kaspars Kauliņš, Net Groupi innovatsioonijuht Siim Lepisk ja Microsofti arenduskeskuse esindaja Solomiya Branets jagasid näiteid ligipääsetavuslahendustest ja nende koostööst Microsoftiga.

Tilde on juhtiv Euroopa keeletehnoloogia ettevõte, mis arendab tehisintellekti abil tehtavaid masintõlke- ja kõnetehnoloogiaid ning mitmekeelseid virtuaalseid assistente. Kaspars Kauliņš jagas, et tema ettevõte on välja töötanud kõnesünteesi lahenduse, mis võimaldab inimestel lugeda füüsilisi raamatuid, vahendeid, et muuta veebisaidid puuetega inimestele kättesaadavaks - mitmekeelsed võimalused ja hääle lisamine veebisaidi sisule, sealhulgas pildikirjeldused, automaatsed subtiitrid videosisu jaoks jne. Üks viimaseid algatusi on lahendus, mis aitab kuulmispuudega õpilasi. "Euroopa juurdepääsetavuse akti valguses töötab Tilde välja elektroonilise meedia ja veebisisu reaalajas toimuvat veebisubtiitritamist. Teeme juba koostööd ettevõtete ja institutsioonidega, et katsetada veebisubtiitritega riiklike ringhäälinguorganisatsioonide jaoks, ning meie eesmärk on laiendada seda teenust oma koduturgudele Eestis ja Leedus," lisas ta. "Meie eesmärk on tagada, et nii avaliku kui ka erasektori organisatsioonidel Baltikumis oleks juurdepääs teenustele, mis pakuvad mitmekeelsust, kõnesünteesi heli jaoks, kõnetuvastust videosisu subtiitriteks ning reaalajas subtiitreid ja häälekõnet elektroonilise meedia jaoks. Meie lähenemisviis hõlmab ka suurte keelemudelite rakendamist inimese ja masina vahelises suhtluses, eelkõige juurdepääsetavuse valdkonnas. See on valdkond, mida alles uuritakse ja mille arendamisel oleme alles algusjärgus," lõpetas Kaspars.

Net Group on äri- ja tarkvaraarendusettevõte, mis tegutseb kogu EMEA piirkonnas, pakkudes kasumlikke ja skaleeritavaid digilahendusi. Nende virtuaalse assistendi lahendust Bürokratt on juba edukalt rakendatud Eestis. Bürokratt on keerukas süsteem, mis suudab käsitleda mitmesuguseid taotlusi, sealhulgas tehnilisi ja politseiga seotud küsimusi. Net Group tegeleb ka keerukamate ja

spetsiifilisemate nišivaldkondadega, näiteks meditsiinilise teksti töötlemisega. "Meie süsteem suudab liigitada meditsiinilisi teemasid väga meditsiinispetsiifiliselt ja masinloetaval viisil, mida arvutid saavad kasutada, et teha ettepanekuid tervise parandamiseks," jagas Siim Lepisk. Net Group on pühendunud innovatsioonile ja ligipääsetavusele, eriti valitsus- ja telekommunikatsioonisektoris. Lepisk rõhutas andmete ja süsteemide masinloetaval viisil struktureerimise tähtsust, et ületada keelebarjäärid ja pakkuda skaleeritavaid lahendusi kogu maailmas. "Selleks, et saavutada meie eesmärk pakkuda skaleeritavaid lahendusi piiriüleselt, vajame kohalike omavalitsuste ja Microsofti teenuste toetust," ütles ta. Net Group püüab pakkuda kasumlikke ja skaleeritavaid digilahendusi, mis on kõigile kättesaadavad, olles oma innovaatiliste toodete ja ligipääsetavusele pühendumise kaudu valdkonna esirinnas.

Microsofti arenduskeskuse AI ja masinõppe tootejuht Eestis Solomiya Branets märkis, et Microsoft pakub disainijuhiseid ja põhimõtteid ligipääsetava kasutajaliidese (UI) loomiseks, mis töötab hästi koos abitehnoloogiatega, ning mainis ettevõtte pakutavaid ligipääsetavaid lahendusi, nagu Windows Narrator. "Immersive Reader on vahend, mis aitab kasutajatel lugeda ja mõista teksti kõigis Microsofti rakendustes, häälassistendid võimaldavad rakendustega suhelda, slaidide või dokumentide ligipääsetavuse kontroll. Microsoft Teamsis on olemas tiitrid ja transkriptsioon, nende tõlkimine ja slaidide kõrge kontrastsuse režiim," jagas Solomiya. Mis puutub tehisintellekti, siis minu meeskonnas on testimine veelgi ulatuslikum. Tihti on testis üle 50 keele ja 70 erinevat kõnekahjustust, et AI-süsteem ei segaks hääle jaoks erinevaid müraid. "On olemas täiendav protsess, mida nimetatakse vastutavaks tehisintellekti protsessiks, kus erinevad meeskonnad, näiteks õigusosakond või eraelu puutumatuse meeskond, koos arendusmeeskonnaga püüavad leida süsteemis lünki. Nii tagatakse, et süsteem töötab kõigi jaoks".

Foorumi käigus tunnistati juurdepääsetavuse küsimuse olulisust, valitsused ja ettevõtted jagasid oma praktikaid, rääkisid lahendustest ja vahenditest ning tulevikuplaanidest ja -algatustest. Lõpuks märkis Vaida Sapole, et ligipääsetavuse küsimus peab jääma kõigi tähelepanu keskmesse, ning välistas võimaluse oodata Euroopa ligipääsetavuse akti jõustumist 2025. aastal. "Pole paremat aega kui praegu, et muuta meie maailma, nii et alustame kohe ja teeme selle paremaks kõigi jaoks - liigume edasi, arendades uusi lahendusi, uusi tooteid ja pakkudes teenuseid, mis arvestavad ligipääsetavust," kinnitas Vaida Sapole Microsofti Balti regiooni riigijuht.

Tehnoloogia jõud peitub väljakutsete lahendamises. Microsoft jätkab ligipääsetavate vahendite ja lahenduste loomist ning osaleb jätkuvalt aruteludes selle üle, kuidas valitsused, organisatsioonid ja ettevõtted saavad end muuta, et olla valmis pakkuma võimalusi kõigile, kellel on mis tahes puue.

- Tegijad
- Uudised

- Lahendused

Pilt

